

OVLASTI I OBVEZE GLEDE ODRŽAVANJA VATROGASNIH APARATA

Jedno od najraširenijih sredstava za početno gašenje požara danas su vatrogasni aparati. Vatrogasni aparati, da bi ispunili svoju zadaću, moraju u svakom trenutku biti ispravni. Upravo zbog navedenog zahtjeva donijet je niz normi i propisa kojima se nastoji osigurati ispravnost vatrogasnih aparata tijekom njihove uporabe.

Važno je istaknuti da vatrogasni aparati moraju udovoljavati hrvatskim normama i propisima kako bi, se u Republici Hrvatskoj mogli upotrebljavati kao propisima zahtijevana (obvezna) sredstva za zaštitu od požara.

Hrvatski propisi, u predmetnom dijelu, propisuju tipsko ispitivanje vatrogasnih aparata sukladno odredbama Naredbe o obaveznom atestiranju ručnih i prijevoznih vatrogasnih aparata (N.N., br. 53/91.) te održavanje vatrogasnih aparata tijekom razdoblja u kojem se koriste za zaštitu od požara sukladno odredbama Pravilnika o održavanju i izboru vatrogasnih aparata (dalje: Pravilnik); (N.N., 35/94. i 55/94.).

Djelatnici koji su odgovorni, odnosno zaduženi za poslove zaštite od požara moraju obratiti pozornost, prilikom nabave vatrogasnih aparata, na podatak o tipskom ispitivanju kako bi izbjegli nepotrebne troškove. Jer, vatrogasni aparati koji nisu tipski ispitani od ovlaštene ustanove mogu se primijeniti samo kao dodatna (neobvezna) sredstva za zaštitu od požara.

ODRŽAVANJE VATROGASNIH APARATA

Navedenim Pravilnikom propisano je da se vatrogasni aparati održavaju redovnim i periodičnim pregledima te kontrolnim ispitivanjem. Svako od navedenih ispitivanja mora se obaviti u propisanim rokovima sukladno odredbama Pravilnika.

Budući da poslove periodičnog pregleda i kontrolnog ispitivanja treba obavljati stručno osposobljeni djelatnik, predviđeno je člankom 22. Zakona o zaštiti od požara (N.N., br. 58/93.) da navedene poslove može obavljati samo djelatnik s položenim stručnim ispitom za održavanje vatrogasnih aparata (stručna osoba), koji je u stalnom radnom odnosu kod pravne osobe, obrtnika ili stručne službe (članak 19. Pravilnika), koje su ishodile ovlast za održavanje vatrogasnih aparata od Ministarstva unutarnjih poslova.

Navedena zakonska regulativa propisala je, dakle, obvezu održavanja vlasnicima (korisnicima) vatrogasnih aparata te uvjete održavanja pravnim osobama, obrtnicima i stručnim službama koje će ih održavati.

ODGOVORNOST ODRŽAVATELJA

Ishođenjem ovlasti za održavanje vatrogasnih aparata pravne osobe, obrtničke radionice i struč-

ne službe postale su odgovorne da vatrogasne aparate održavaju na način propisan Pravilnikom. Za drugačije postupke predviđene su prekršajne kazne za pravne osobe, odgovorne osobe u pravnim osobama, obrtnike i odgovorne osobe u stručnim službama.

Budući da je ovlašteni djelatnik pohađao stručnu izobrazbu za održavanje vatrogasnih aparata tijekom koje je upoznat s propisima i postupcima koje je dužan izvesti tijekom održavanja, i nakon koje je položio stručni ispit, slijedi da se djelatnik ("stručna osoba") ne može opravdavati neukošću u dokazanim slučajevima pogrešaka u održavanju. U slučaju da zbog nepravilnog održavanja nastanu posljedice, koje su ocijenjene kao teške tjelesne ozljede (npr. ozljede djelatnika koji su rukovali vatrogasnim aparatom ili ozljede osoba u požaru koje su nastale zbog neispravnosti vatrogasnog aparata) protiv odgovornog djelatnika podnijet će se i krivična prijava.

Nadalje, vlasnik ili korisnik vatrogasnog aparata može pokrenuti privatnu parnicu protiv pravne osobe, obrtnika ili stručne službe koje su održavale vatrogasni aparat radi naknade štete koja je nastala zbog požara koji se proširio, odnosno koji nije bio ugašen u začetku zbog neispravnog vatrogasnog aparata. U slučaju sudske odluke u korist tužitelja, u ovakvim slučajevima financijske posljedice za održavatelja, zbog velikih, materijalnih šteta koje najčešće nastaju kao posljedice požara, bit će katastrofalne.

PRIMJER IZ PRAKSE

Dosadašnja praksa u provedbi zakonskih odredbi glede održavanja vatrogasnih aparata pokazala je da se održavanje u određenim slučajevima provodi suprotno odredbama Pravilnika.

Primjer nepravilnog održavanja ustanovljen je ciljanim pregledima ili pregledima vatrogasnih aparata koji su u slučaju požara aktivirani, a koji su bili neispravni.

Neodgovorno održavanje vatrogasnih aparata otkriveno je prilikom požara koji se nedavno

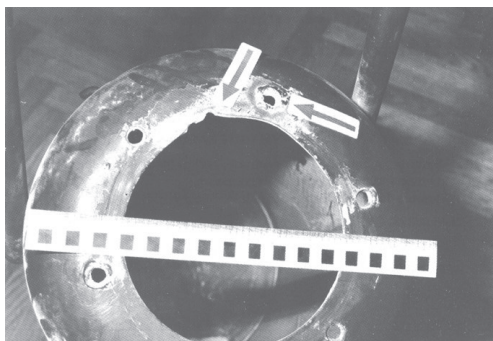
do-godio u jednoj livnici. Početni požar prisutni radnici pokušali su ugasiti pomoću vatrogasnog aparata tipa S-50. Prilikom aktiviranja aparata eksplodirao je aparat. Eksplozija je mogla imati vrlo teške posljedice zbog okolnosti u kojima se dogodila (prisutnost gasilaca na mjestu eksplozije i njezina jačina). Pritom su se ozlijedila samo dvojica radnika.

Uviđajem, koji je proveden nakon požara, utvrđeno je činjenično stanje te su dijelovi vatrogasnog aparata poslani na vještačenje.

Pregledom dijelova aparata od stručnog povjerenstva utvrđeno je da je vatrogasni aparat bio nestručno popravlján. Zatvarač je nakon aktiviranja bio otkinut sa spremnika praha zajedno sa svornjacima na koje se pričvršćuje te je izletjela bočica, kojom prilikom je nastalo sekundarno oštećenje otvora spremnika. Na mjestima zavarivanja uočeno je da su tri svornjaka naknadno zavarivani s vanjske strane spremnika. Prema tragovima loma, na kritičnim mjestima vidljivo je da zavarivanje nije izvedeno po cijelom presjeku već samo mjestimično, što je smanjilo čvrstoću zavarenih spojeva i potrgalo spoj zbog o-terećenja nakon aktiviranja. Tragovi nestručnog zavarivanja i sekundarnih oštećenja otvora spremnika praha mogu se vidjeti na slici 1.

Na predmetnom vatrogasnom aparatu obavljani su periodični pregled i kontrolno ispitivanje petnaest dana prije opisanog događaja. Iz navedenog primjera vidljivo je da na pregledanom aparatu nisu izvedeni svi postupci koji se moraju obaviti prilikom periodičnog pregleda i kontrolnog ispitivanja, koji su propisani Pravilnikom. Pravilnikom je, među ostalim, propisana i izvedba tlačne probe spremnika aparata. Taj postupak je mogao slomiti svornjak te bi aparat nakon toga bio uništen.

Nepoštovanje odredbi Pravilnika prilikom održavanja vatrogasnog aparata u ovom slučaju imalo je za posljedicu i podnošenje prijave za prijedni prijestup protiv pravne osobe u kojoj je ispitivanje obavljeno i odgovorne osobe u pravnoj osobi te krivične prijave protiv djelatnika koji je ispitivanje obavio.

Slika 1. Oštećenje otvora spremnika praha

Na osnovi navedenog očito je da je djelatnost održavanja vatrogasnih aparata (zbog propisane obveze vlasnicima odnosno korisnicima da održavaju vatrogasne aparate) vrlo odgovorna djelatnost, koja se mora obavljati savjesno. Jer, svaka nepravilnost u održavanju ili neprovođenje propisanih postupaka može uvelike utjecati na zaštitu ljudskih života i imovine, a u nekim slučajevima čak postati i samo sredstvo ugrožavanja onog što je najvažnije - čovjeka.

*Zlatimir Kaštelanac, dipl. ing.
Inspekcija rada grada Zagreba, Zagreb*